

De Afvalberg

Bundel voor de leerkracht

Beste juf of meester,

1. Een schoolplaat (dubbelzijdig)

2. Een bundel voor de leerkracht ('De Afvalbergrebellen')

Deze bundel vormt het verhaal bij bovenstaande schoolplaat.

3. Een uitstap naar het Karrenmuseum

- Ga in een halve cirkel rond het schoolbord zitten. Zo kan iedereen de schoolplaat (of prent) goed zien.

Zorg dat je iets bij hand hebt waarmee je een detail op de schoolplaat kan aanduiden.

De leerlingen moeten allemaal een pen en een kladpapier bij de hand hebben.

Lees nu de verschillende de hoofdstukken aan je klas voor.

Per hoofdstuk wordt er aangegeven wat je moet **voorlezen**, welk detail je kan **aanduiden**, welke **vragen** je kan stellen of welk **filmpje** je kan afspelen (zie **Tip**). We starten met de voorzijde van de schoolplaat.

Veel plezier!

De schoolplaat (Zie per hoofdstuk links bovenaan welke zijde je moet tonen)

Hoofdstuk I

Welkom op de vuilnisbelt

Voorlezen

“Dag klas,

Jullie zijn verkozen tot dé Afvalrebellen van jullie school! Dit is een grote verantwoordelijkheid.

Het is namelijk jullie taak dat de hele school weet wat zij met hun afval moeten aanvangen.

Zo zorgen jullie er als klas voor dat de afvalberg kleiner wordt.

Om dit tot een goed einde te brengen moeten jullie eerst zelf 'afval' vanbinnen en vanbuiten leren kennen (en dus experts worden op het gebied van afval).

Ik ga jullie kennis over het thema 'afval' testen, zodat jullie er straks klaar voor zijn om als echte rebellen aan het werk te gaan. Waarom 'afvalrebellén'? Wel, jullie gaan straks iets doen wat eigenlijk niet mag...

Maar eerst moeten jullie mijn vragen goed kunnen beantwoorden.”

Vragen

Op deze prent zien jullie een tekening van een vuilnisbelt.

Denken jullie dat de vuilnisbelt een gezonde plek is?

De vuilnisbelt (of stortplaats) is ongezond voor onze planeet 'de aarde' (dus ook voor ons).

Wanneer we ons afval in de foute vuilnisbak gooien, reist het van de vuilnisbak naar de vuilnisbelt.

Eens op de vuilnisbelt aangekomen, wordt het afval vaak eerst verbrand. Wat overblijft wordt in een diepe put gegooit. Hier verdwijnt het afval langzaam en komen er vieze gassen vrij. Deze gassen zorgen ervoor dat onze planeet te snel opwarmt. Het is dus heel belangrijk om zo weinig mogelijk afval naar de vuilnisbelt te sturen!

(Info voor de juf of meester: Bij het vergaan van het afval komen broeikasgassen vrij: koolstofdioxide en methaan.)

Toch zien jullie hier een hele boel afval op de vuilnisbelt liggen.

Kunnen jullie mij vertellen wat het woordje 'afval' betekend?

Wat denken jullie dat afval is?

Wanneer je iets in de vuilnisbak gooit, wordt dit afval.

Het zijn dingen die je vaak niet meer kan gebruiken, dus weggooit.

Vinden jullie dat alles op deze vuilnisbelt 'afval' is?

Is er iets dat jij niet in de vuilnisbak zou gooien?

Het badeendje (speelgoed).

Als jij het badeendje niet meer zou willen hebben,

waar zou jij het dan naartoe brengen?

De Kringwinkel, de rommelmarkt (of je geeft het aan iemand).

Het eendje krijgt een tweede leven in iemand zijn bad.

Het badeendje wordt dus hergebruikt.

Hoofdstuk II

Afval sorteren

Voorlezen

“Het is jullie taak om er samen voor te zorgen dat er zo weinig mogelijk afval op de vuilnisbelt belandt.

Dit kan je doen door afval een tweede leven te geven of te hergebruiken. Het afval dat je niet kan hergebruiken, kan je sorteren. Het enige dat je hiervoor moet doen, is het afval in de juiste vuilnisbak gooien.

Als ‘afvalrebel’ is het heel belangrijk dat je goed weet wat er in welke vuilnisbak wordt gegooid.”

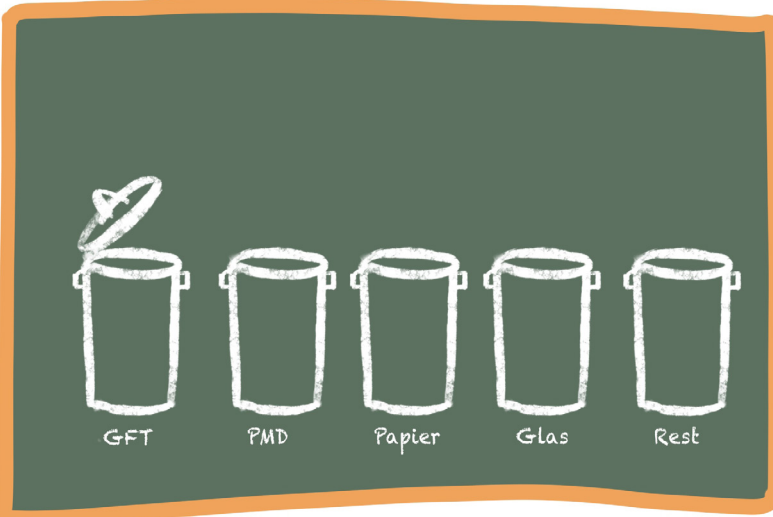
Opdracht

Neem een kladpapier en teken de verschillende vuilnisbakken die je nodig hebt om het afval (op de prent) goed te sorteren. Noteer de nummers in de juiste vuilnisbak. Het is de bedoeling dat al het afval uit de vuilnisbelt in een vuilnisbak belandt.

Tip voor de leerkracht: teken de vuilnisbakken op de achterzijde van het bord en overloop klassikaal de verschillende vuilnisbakken en de nummers die hierin thuishoren.

Tip voor de leerkracht : bij twijfel kan je het ‘Afvalalfabet’ (ILVA) of de ‘Sorteerwijzer’ (vb. Milieu Centraal) online raadplegen.

(Opgelet: wat wordt ingezameld en wat niet, kan van gemeente tot gemeente variëren.)

- **GFT:** Groente-, Fruit- & Tuinafval

Sommige mensen hebben een composthoop.

- **PMD:** Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen & Drankkartons.

Vanaf 2021 mag je in Vlaanderen alle plastic verpakkingen in de ‘nieuwe blauwe zak’ steken (PMD). Deze verpakkingen worden ergens anders nog steeds in de vuilnisbak met ‘Restafval’ gegooid.

- **Papier-Karton**

- **Glas:** wit glas en gekleurd glas

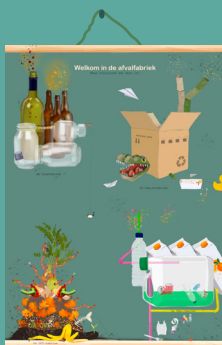
- **Restafval:** Alles wat je niet in één van de andere vuilnisbakken kan steken.

Restafval belandt op de vuilnisbelt. Deze vuilnisbak kan je best zo leeg mogelijk houden.

1. Plastic zak: **PMD**
(nieuwe blauwe zak)
Wortel: **GFT**
2. Blad van een boom: **GFT**
3. Badeendje: **Kringwinkel**
Kapot speelgoed: **containerpark**
Kapotte spullen: **kan je herstellen?**
4. Peer: **GFT**
5. Papieren vliegtuigje: **Papier-Karton**
6. Kroonkurk: **PMD**
7. Glazen pot: **Glas**
Snoepjes: **wikkel in PMD**
(nieuwe blauwe zak)
8. Drankkarton of drankbrikje: **PMD**
9. Glazen fles: **Glas**
10. Kartonnen doos: **Papier-Karton**
Drankkarton: **PMD**
11. Bananenschil: **GFT**
Visgraat: **mag ook in GFT**

12. Frietbakje: **proper? Papier-Karton**
vuil? Restafval
Plastic vork: **Restafval**
13. Eierdoos: **Papier-Karton**
Eitjes: **mag ook in GFT**
14. Blikje: **PMD**
15. Bidon of flacon:
- 8 liter & leeg? **PMD**
+ 8 liter & leeg? **Containerpark**
Gevaarsymbool? KGA
16. Plastic flesje: **PMD**
17. Tube: **PMD**
(nieuwe blauwe zak)
18. Paprika: **GFT**
19. Papieren bootje: **Papier-Karton**
20. Glazen pot: **Glas**
Wortel: **GFT**
21. Wc-rol: **Papier-Karton**
22. Glazen fles: **Glas**
Brief: **Papier-Karton**

Hoofdstuk III

De vier grote afvalfabrieken

Voorlezen en aanduiden

“Er kan dus best veel afval gesorteerd worden.

Door goed te sorteren reist het afval niet naar de vuilnisbelt, maar belandt het in de juiste fabriek.

Jullie zien hier vier grote fabrieken, die een gedeelte van het gesorteerde afval ontvangen en verwerken.

In de fabriek wordt het afval schoongemaakt en verpulverd tot materiaal waaruit we nieuwe dingen kunnen

maken. Met andere woorden: het afval wordt verwerkt tot nieuwe grondstoffen. Dit heet recyclage (of recycling).

Op de vuilnisbelt worden niet alleen gevaarlijke gassen gevormd, maar gaan er ook grondstoffen verloren.

Het is dus heel belangrijk dat je afval goed sorteert door alles in de juiste vuilnisbak te steken.”

Tip: Kijk het filmpje van Greenzine (YouTube): ‘Afval bestaat niet.’

Extra informatie en vragen over de schoolplaat

1. De Glasfabriek (links boven)

Recycleert glazen flessen en potten tot glazen flessen en potten.

In deze fabriek ligt nog één ding niet op zijn plaats (zie prent). Weten jullie wat het is?

Het dopje op de fles is meestal van metaal gemaakt. Dit dopje mag je in de PMD-vuilnisbak gooien.

2. De PMD-fabriek (rechts onder)

Recycleert Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankkartons.

In de fabriek worden deze materialen nog eens gesorteerd.

Weten jullie hoe ze het metaal eruit kunnen vissen?

Metalen ‘verpakkingen’ zijn vaak van ijzer gemaakt (bv. blikje). IJzer kan opnieuw gesmolten worden en in een andere vorm gegoten worden. IJzer kan je met een magneet uit de hoop vissen. Tip: test het in de klas.

Aan de waslijn onder de fabriek hangen de verpakkingen die in Vlaanderen nu ook in de PMD-zak gestoken mogen worden. Kan je raden wat ze van het plastic uit de PMD-zak maken?

Er worden o.a. opnieuw flessen van gemaakt, maar ook truien van fleecestof.

Mogen plastic rietjes in de PMD-vuilnisbak gegooid worden?

Waarom wel of waarom niet?

Plastic rietjes horen niet thuis in de PMD-zak (ook niet in Vlaanderen).

Het zijn tot slot geen ‘Plastic verpakkingen’.

Tip: Kijk het filmpje van het Klokhuis (YouTube):

‘Hoe werkt recycling van plastic? | Doen Ze Dat Zo?’

Tot slot blijven de drankkartons over.

Hier maken ze o.a. Wc-papier en papieren zakken van.

3. De Papierfabriek (rechts boven)

Recycleert oud papier en karton tot papier en karton.

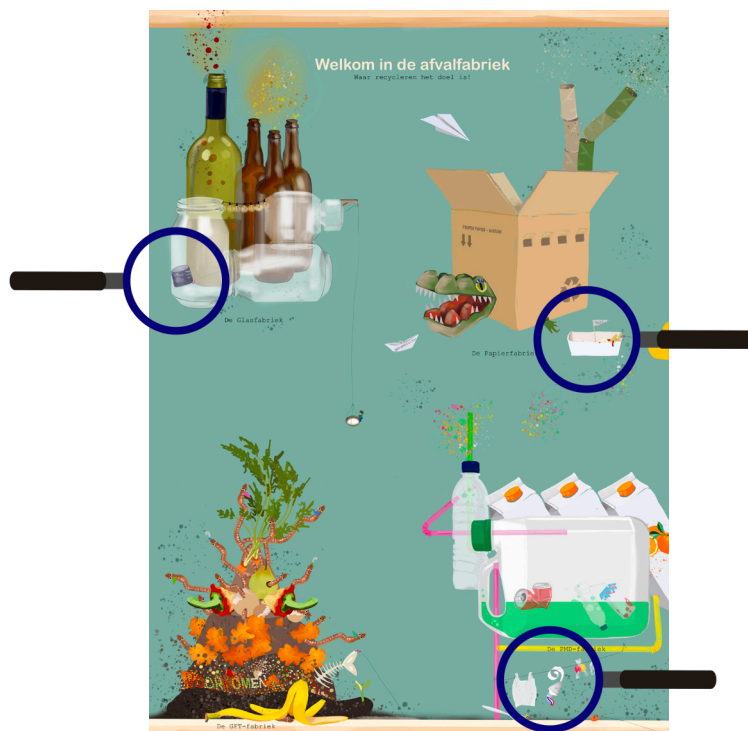
Mag je al het papier en karton naar deze fabriek sturen?

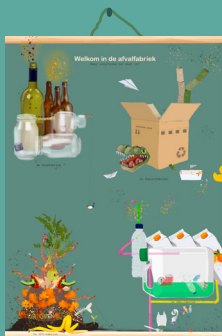
Heel vies papier of karton moet in de vuilnisbak met restafval (en gaat naar de vuilnisbelt).

4. De GFT-fabriek (links onder)

Recycleert Groente,- Fruit- en Tuinafval tot compost.

In de GFT-bak mag je ook visgraten en eierschalen gooien.

Hoofdstuk IV

De drie belangrijke 'afval-werkwoorden'

Voorlezen en vragen

"Wereldwijd gebruiken ze één symbool om de recyclage (of recycling) van materialen aan te duiden.

Dit symbool is bij iedereen hetzelfde (=universeel symbool).

Zien jullie dit symbool op de prent staan?

Gebruik dit symbool als een geheugensteuntje, want als het om afval gaat bestaan er drie belangrijke regels.

Deze regels noem ik de drie belangrijke 'afval-werkwoorden'.

Kunnen jullie de drie werkwoorden op de prent terugvinden en in de juiste volgorde zetten?"

1. Voorkomen (verstopt in de GFT-Fabriek)

Zo weinig mogelijk afval maken is natuurlijk de beste oplossing.

Je probeert je eigen afvalberg zo klein mogelijk te houden.

Kunnen jullie op de prent iets aanduiden wat je niet echt nodig hebt?

Kan je bepaalde dingen door iets anders vervangen?

bv. plastic flesje (drinkbus), rietjes, plastic zakje (linnen draagtas), ...

Voorkomen van afval kan je ook realiseren door minder spullen te kopen.

Hebben jullie veel spullen die je eigenlijk niet nodig zou hebben?

Weet je nog waar je deze spullen kan achterlaten, zodat ze niet op de afvalberg belanden? *Kringwinkel, rommelmarkt, ...*

2. Hergebruiken (verstopt in het papieren bootje)

Zo belanden we bij het tweede werkwoord.

Door spullen naar de Kringwinkel te brengen,

krijgen ze een tweede leven.

bv. Badeendje

Je kan afval ook hergebruiken door er iets van te knutselen of door het een plekje bij je thuis te geven.

bv. glazen pot voor snoep, glazen pot voor pennen,....

Tot slot kan je kapotte spullen laten herstellen, zodat het geen afval wordt. Vaak is het goedkoper om iets opnieuw te kopen, maar als je kapotte spullen laat herstellen, maak je minder afval.

Hebben jullie kapotte spullen thuis? Gaan jullie het laten herstellen?

3. Recycleren (verstopt in de titel)

Heb je toch nog afval over? Wat moet je dan doen?

Dan is het aan jou om het afval goed te sorteren door het in de juiste vuilnisbak te gooien.

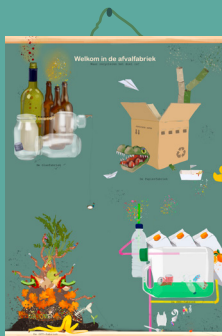
Op deze manier belandt het afval in de juiste fabriek.

Kunnen jullie mij 2 redenen geven waarom dit goed is?

- Er belandt minder afval op de vuilnisbelt, waardoor er minder schadelijke gassen ontstaan.

- Daarnaast gaan er geen grondstoffen verloren, maar kunnen nieuwe spullen uit de grondstoffen van oude spullen gemaakt worden (recycleren).

Hoofdstuk IV

Afvalrebellen aan het werk

Voorlezen

“Oké rebellen, jullie zijn er helemaal klaar voor!

De eerste actie die jullie gaan voeren is de ‘vuilnisbakkenactie’!

Ga eens op school kijken welke vuilnisbakken er allemaal staan. Zie je te veel vuilnisbakken voor restafval, tover deze dan om tot een ander type vuilnisbak (bv. PMD, GFT, Papier-Karton). Zorg er voor dat alle vuilnisbakken herkenbaar zijn, want het moet voor iedereen op school duidelijk zijn welke bak zij voor welk type afval kunnen gebruiken.

Hoe doe je dit?

Wel... jullie gaan als echte graffitikunstenaars te werk.

1. Ontwerp een goede slogan of een kunstwerk. Jullie tekst of tekening moet duidelijk maken welk type afval de vuilnisbak verzamelt (bv. PMD, GFT, ...).
2. Organiseer een toonmoment / tentoonstelling in de klas, waarbij je een woordje uitleg bij je ontwerp geeft. Breng na de tentoonstelling anoniem je stem uit en selecteer de drie beste werken.
3. Van deze kunstwerkjes worden stickers gemaakt, die jullie op de vuilnisbakken mogen kleven.

Voor de leerkracht: Scan de werkjes in en stuur deze (een paar dagen voor je bezoek) door naar cleo.loos@karrenmuseum.be. De stickers liggen klaar wanneer je klas een bezoek aan het museum komt brengen.

Tip voor een extra activiteit: Voer een vuilnisbakkentest uit met je klas. Open het deksel van een vuilnisbak of vraag aan de klusjesman om één vuilniszak open te maken. Kijk met je klas of er werk aan de winkel is en of er dingen beter gesorteerd kunnen worden.

De tweede actie vindt plaats in het Karrenmuseum.

Daar worden jullie gedurende een half uur ondergedompeld in de geschiedenis van ‘afval’.

Vervolgens nemen jullie een kijkje hoe ze in het museum GFT verwerken (of eerder laten verwerken in de zogenaamde wormentoren).

Tot slot gaan jullie zelf in het Recycle Atelier (De Papierfabriek) aan de slag. Hier leren jullie de techniek van het papier scheppen. Jullie gaan dus zelf papier maken door oud papier en karton te recycleren.

De derde actie is het delen van jullie rebellie (ook wel protest of verzet) ! Hoe meer mensen weten wat jullie uitspoken, hoe groter de kans bestaat dat zij mee actie gaan voeren. Post daarom een leuke foto van jullie actie(s) op de Facebookpagina van jullie school (@karrenmuseum)!

Veel succes en tot in het Karrenmuseum!

**KARREN
MUSEUM**

Karrenmuseum Essen vzw
Moerkantsebaan 52, 2910 Essen (België)
www.karrenmuseum.be

